

Oplachové a obkladové roztoky v hojení ran

Mgr. Markéta Koutná, Ph.D.

Klinika anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny a Ambulance hojení ran Geriatrické kliniky, Všeobecná fakultní nemocnice, Praha

Spektrum roztoků určených k ošetření a léčbě ran se neustále rozšiřuje a v současné době čítá kolem dvou desítek názvů s obsahem rozličných terapeutických látek. V klinické praxi zdravotníci ztrácejí přehled v indikacích jednotlivých roztoků a v rozdílech mezi nimi. Příspěvek se zaměřuje na rozdělení jednotlivých roztoků do skupin s jejich charakteristikami týkající se obsahu účinné látky, působení na patogeny, kontraindikace, expozičního času, pH a dalších vlastností včetně způsobu aplikace.

Klíčová slova: roztoky, hojení ran, pH, biofilm, expoziční doba.

Irrigation and poultice solutions in wound healing

The spectrum of solutions intended for the treatment and healing of wounds is constantly expanding and currently includes around two dozen names containing various therapeutic substances. In clinical practice, health professionals lose track of the indications of individual liquid solutions and the differences between them. The contribution focuses on the division of individual solutions into groups with their characteristics regarding the content of the active substance, action on pathogens, contraindications, exposure time, pH and other properties, including the method of application.

Key words: solutions, wound healing, pH, biofilm, exposure time.

Úvod

Roztoky určené k ošetřování a léčbě ran mají svůj reálný základ v hluboké historii. Literatura předkládá informace o používání tekutin, které v současné době používáme v potravinářství. Ve starověku však měly tyto prostředky své logické opodstatnění. Podobné či stejné informace byly předávány různou cestou a najdeme je ve vyspělých kulturách oné doby (Egypt, Arábie, Indie, Čína, aj.). Například Řekové v hojení ran zdůrazňovali čistotu, proto používali k odstranění nečistot z rány vodu, často zahřátou a k hojení ran víno (sladké), ocet pro baktericidní účinek, mléko pro obsah imunoglobulinů (rozkladem laktózy vzniká kyselina mléčná, která má antiseptické účinky) (1). Sumerové, kromě jiných látek, používali k hojení ran pivo. Pivo obsahuje minerály, alkohol, aminokyseliny, vitaminy, chmelové látky s bak-

teriostatickým efektem, sacharidy a další (nutriční vlastnosti piva) (2).

Typy roztoků a způsob aplikace prochází vývojem v závislosti na chemickém složení prostředků a výzkumu v hojení ran. Ještě v nedávné době se běžně v léčbě ran různých etiologií používaly prostředky, které ve své době měly svůj léčebný účinek (Rivanol, Chloramin B, Persteril), ale dnes je můžeme považovat za obsoletní. Roztoky sloužily hlavně u rozsáhlých a komplikovaných ran k dlouhodobé lokální terapii. S jejich používáním byla spojena vyšší spotřeba materiálů a nepřímé náklady za použité rukavice k převazu, sterilní gázu, obinadla, podložky, náplasti. Výměna několikrát denně byla náročná pro personál, obtěžující pro pacienta. Dnes je tento způsob léčby možné nahradit například podtlakovou terapií.

Stryja (3) rozdělil použití některých roztoků na méně vhodné roztoky (roztoky s obsa-

DECLARATIONS:

Declaration of originality:

The manuscript is original and has not been published or submitted elsewhere.

Ethical principles compliance:

The authors attest that their study was approved by the local Ethical Committee and is in compliance with human studies and animal welfare regulations of the authors' institutions as well as with the World Medical Association Declaration of Helsinki on Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects adopted by the 18th WMA General Assembly in Helsinki, Finland, in June 1964, with subsequent amendments, as well as with the ICMJE Recommendations for the Conduct, Reporting, Editing, and Publication of Scholarly Work in Medical Journals, updated in December 2018, including patient consent where appropriate.

Conflict of interest and financial disclosures:

None.

Funding/Support:

None.

Cit. zkr: **Dermatol. praxi. 2024;18(2):118-122**

<https://doi.org/10.36290/der.2024.023>

Článek přijat redakcí: 19. 4. 2024

Článek přijat k tisku: 9. 5. 2024

Mgr. Markéta Koutná, Ph.D.

Marketa.Koutna@vfn.cz